

CAW De Kempen - Housing First

Portfolio

© Brecht Evens

Inhoudstafel

1. Inleiding	1
2. Omschrijving Housing First	1
2.1 Wat is Housing First?	1
2.2 De acht basisprincipes van Housing First	2
2.3 Doel	3
2.4 Doelgroep	3
3. Housing First doen we samen - gedeelde zorg	4
3.1 Team Housing First	4
3.2 Samenwerking met partners	5
4. Begeleiding	5
4.1 Aanmelding	5
4.2 Begeleiding	6
5. Financiering	6
Contacteer CAW De Kempen	6

Portfolio Housing First

1. Inleiding

CAW De Kempen heeft een ruime expertise in verschillende vormen van woonbegeleiding aan huis. Ze ontwikkelde verschillende varianten van woonbegeleiding, afhankelijk van de doelstelling en de doelgroep:

- ambulante woonbegeleiding
- begeleid zelfstandig wonen (18-25 jaar)
- preventieve woonbegeleiding (voorkomen van uithuiszetting)
- Housing First
- Housing First for Youth (18-30 jaar)

CAW De Kempen realiseert bijna 300 woonbegeleidingen per jaar. Deze werking wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid, met projectmiddelen en door lokale en regionale betoelagingen. We sluiten daarover overeenkomsten af met regio's of besturen die trajecten willen aankopen. Onze hulpverleners werken volgens eenzelfde gedeeld methodisch kader ongeacht de financieringsbron (lokaal / regionaal / Vlaanderen).

In dit portfolio gaan we in op de opdracht en de doelstellingen Housing First. Ook voor de andere vormen van woonbegeleiding kan je afspraken maken met CAW De Kempen.

2. Omschrijving Housing First

2.1 Wat is Housing First?

Housing First betekent 'eerst een dak, dan de rest'. Aan de basis van Housing First ligt een omkering in de aanpak van daklozen. Traditioneel moeten ze aan voorwaarden voldoen om in aanmerking te komen voor een betaalbare woonst. Housing First gooit die logica om: huisvesting is de eerste en noodzakelijke stap naar integratie in de samenleving.

Er gelden dezelfde voorwaarden als voor alle huurders: de huur betalen en het huurcontract naleven. Daarnaast worden er geen bijkomende voorwaarden opgelegd. Een Housing First-team begeleidt de huurder bij alle aspecten van zijn leven. Uit onderzoek blijkt dat deze zeer kwetsbare doelgroep op deze manier veel betere resultaten boekt dan wanneer er pas toegang is tot huisvesting wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan.

Uit de dak- en thuislozentelling¹ bleek dat er in de Kempen 99 dak- en thuislozen van de 1720 beantwoorden aan het profiel Housing First. In het toewijzingsreglement van de drie Kempense woonmaatschappijen is voorzien dat jaarlijks tien woningen kunnen toegewezen worden aan de doelgroep Housing First, verspreid over het arrondissement Turnhout. CAW De Kempen voorziet in professionele begeleiding van de bewoners.

Professor Koen Hermans: *"Housing First is natuurlijk veel meer dan huisvesting. Het succes wordt vooral bepaald door de manier waarop de Housing First-coaches deze personen vraaggericht en op hun tempo begeleiden om die stabiele huisvesting te realiseren maar ook om hen te ondersteunen in hun dagelijkse leven. Het zijn de CAW en hun medewerkers die die succesvolle manier van werken hebben doorontwikkeld en elke dag opnieuw waarmaken."*

2.2 De acht basisprincipes van Housing First

Een voorwaarde voor CAW om de begeleiding op te starten is dat de cliënt vrijwillig instapt en dat er begeleiding mogelijk is. Het is de verantwoordelijkheid van de cliënt om dat engagement aan te gaan. We maken een begeleidingscontract tussen de cliënt en de Housing First-begeleider.

Daarnaast vertrekken we van de 8 basisprincipes van Housing First die bepaald werden door grondlegger Tsemberis (2010). Deze krachtige principes maximaliseren de kans op slagen.

1. Huisvesting is een mensenrecht. Housing First benadrukt het recht op huisvesting als basisrecht. Huisvesting is geen gunst. Daarom wordt huisvesting geregeld zonder dat er een tegenprestatie wordt verwacht.

---

¹ [Telling dak- en thuisloosheid](#) - zorgregio Kempen - Nana Mertens, Evelien Demaerschalk en prof. dr. Koen Hermans, maart 2023

2. **Respect, warmte en medeleven voor elke bewoner.** Housing First benadrukt het belang van een respectvolle en warme omgang tussen hulpverlener en huurder. We bouwen aan een vertrouwensband met de cliënt, waarbij we rekening houden met het tempo en de mogelijkheden van de cliënt. We gaan regelmatig op huisbezoek.

3. **Zo lang als nodig en zo intensief als mogelijk.** De termijn waarop hulp beschikbaar is, wordt niet op voorhand bepaald. Afhankelijk van de behoeften en omstandigheden kan de ondersteuning meer of minder intensief zijn. Op een bepaald moment kan een begeleiding in waakvlam gezet worden, is er een crisissituatie, dan komen we terug frequenter in beeld.

4. **Keuzevrijheid in huisvesting.** De cliënt bepaalt zelf waar hij/zij wil wonen. Hij bepaalt de locatie en de manier van wonen.

5. **Strikte scheiding tussen huisvesting en zorg.** Het recht op huisvesting is gescheiden van de begeleiding. De huurder kan in de woning blijven, ook als hij niet langer begeleiding wenst of weigert.

6. **Keuzevrijheid en zelfdeterminatie.** De regie ligt bij de bewoner. We gaan aan de slag met de doelstellingen van de cliënt. Wat iemand zelf wil bereiken staat altijd voorop. De hulpverlener ondersteunt de bewoner hierbij, op weg naar maximale zelfstandigheid.

7. **Herstelgericht.** Vanuit de veilige en stabiele basis van een huis werken we aan herstel op verschillende levensdomeinen.

8. **Harm reduction.** De nadruk ligt op het beperken van negatieve effecten van middelengebruik, de nadruk ligt niet op repressie of verplichten tot behandeling. Gekende voorbeelden zijn methadonverstrekking of spuitenuitruil.

2.3 Doel

Housing First heeft één finale doelstelling: behoud van woonst. Daarnaast zetten we in op stabilisering door herstelgericht te werken op de levensdomeinen die de cliënt zelf aangeeft - net zoals bij andere woonbegeleidingen.

Indien mogelijk en op het tempo van de cliënt zet de begeleiding in op een bewustwordingsproces bij de cliënt. We behandelen geen symptomen, maar zoeken uit wat er achter problemen schuilt en maken de cliënt hier bewust van. We werken aan de zelfredzaamheid van de hulpvrager met de bedoeling om onszelf op termijn zo overbodig mogelijk te maken.

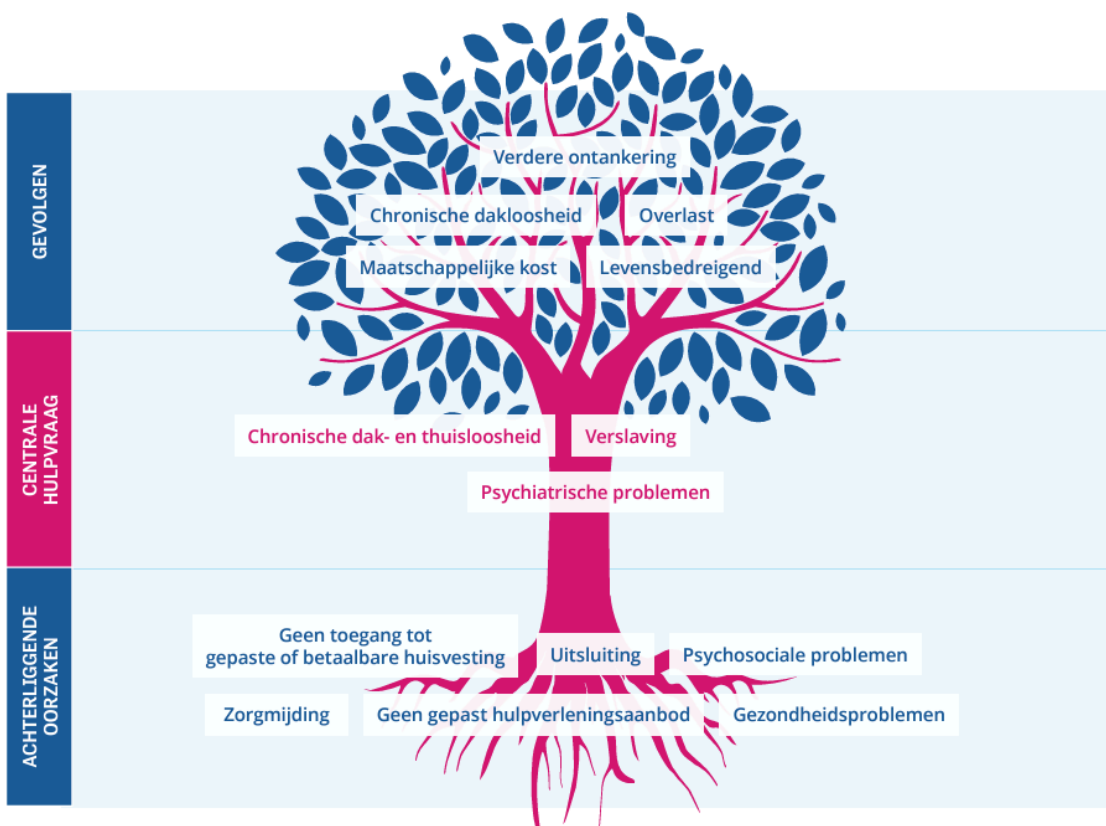
2.4 Doelgroep

De cliënten zijn meerderjarige personen die minstens 1 jaar dakloos zijn gedurende de laatste 3 jaar en kampen met psychiatrische en/of verslavingsproblemen. We hebben een aparte focus voor jongeren tot 30 jaar (Housing First for Youth).

Verschillende mogelijkheden van begeleiding zijn reeds uitgeput, de reguliere hulpverleningstrajecten hebben niet tot stabiele huisvesting geleid. Housing First is nog de enige optie.

Voor Housing First for Youth richten we ons op meervoudig gekwetste jongvolwassenen, zonder stabiel netwerk, met een verleden in de jeugdzorg of detentie, en met een behoefte aan langdurige begeleiding.

De vraagstelling van deze cliënten:

Deze levensboom toont aan dat beschadigde wortels op lange termijn persoonlijke problemen veroorzaken. Na verloop van tijd vertalen die zich ook in overlast. Door in te zetten op de oorzaak van problemen, proberen we verdere escalatie te voorkomen en de situatie minstens te stabiliseren.

3. Housing First doen we samen - gedeelde zorg

3.1 Team Housing First

Team Housing First van CAW De Kempen startte in juni 2022 en bestaat uit begeleiders, een teamcoach en een teamverantwoordelijke, allen met de specifieke Housing First-expertise.

We vormen een dedicated team waar we gespecialiseerde expertise uit verschillende organisaties samenbrengen. Op dit moment werken we met detacheringen vanuit Terloke (jeugdzorg, gezinszorg en ondersteuning voor personen met een beperking), Cirkant (jeugdzorg) en OCMW Turnhout.

Omwille van de vaak complexe problematieken en de hoge kwetsbaarheid van de beoogde doelgroep gaat de begeleider op zoek naar partners die het dossier samen willen dragen en samen willen doen slagen, elk vanuit hun eigen finaliteit en met een gedeelde verantwoordelijkheid naar de cliënt. Ze doen beroep op de expertise van medewerkers uit andere CAW-teams (rond ouderschap, verslaving, welzijn...) en kunnen terugvallen op een voldoende groot netwerk dat op maat van de cliënt wordt ingezet. We denken aan drughulp, wijkagenten, thuiszorgdiensten of diensten voor (geestelijke) gezondheidszorg. Zo kunnen we verschillende levensdomeinen tegelijk ondersteunen.

Het team zet ook in op het verder uitbouwen van expertise door deelname aan de leergroep van Housing First Lab Belgium. In het najaar 2024 nam het team deel aan de Housing First-conferentie in Dublin waar onder andere grondlegger Sam Tsemberis één van de sprekers was.

CAW De Kempen wordt regelmatig gevraagd als spreker, vb. op het feest ter gelegenheid van 10 jaar Housing First Belgium en op de inspiratiedag rond dak- en thuisloosheid georganiseerd door Wonen in Vlaanderen.

3.2 Samenwerking met partners

Naast dit team zijn onze belangrijkste partners binnen een Housing First-traject de lokale besturen, OCMW's en de woonmaatschappijen.

We trappen een open deur in wanneer we stellen dat het geen makkelijke trajecten zijn. Maar op lange termijn wel de meest duurzame. Housing First heeft pas kans op slagen als we samenwerken met alle betrokken partners. De 8 basisprincipes zijn altijd leidend. Wel houden we rekening met gemaakte afspraken met de woonmaatschappijen. We overleggen samen met partners hoe dit in de praktijk mogelijk is en bundelen gedragen handelingsprincipes in een samenwerkingsovereenkomst die in opmaak is.

Zo bespreken we welke rol elke partner opneemt. We maken onderscheid tussen welzijn (dedicated team CAW), het financiële luik (OCMW) en wonen (huisvestingsmaatschappij). We maken afspraken over het uitwisselen van informatie tussen professionals en met de cliënt voor het welslagen van het project (informed consent en beroepsgeheim).

4. Begeleiding

4.1 Aanmelding

Een kandidaat voor Housing First wordt aangemeld bij het Dak- en thuislozenonthaal van CAW De Kempen. De medewerkers van dak- en thuislozenonthaal verkennen de vraag

tijdens een gesprek en beslissen of Housing First het meest gepaste hulpverleningsaanbod is voor de cliënt. Het dak- en thuislozenonthaal is op de hoogte van de actuele begeleidingscapaciteit en maakt een inschatting wanneer een begeleiding opgestart kan worden.

Is er geen begeleidingscapaciteit of is een ander traject aangewezen, dan doet het dak- en thuislozenonthaal een alternatief hulpverleningsvoorstel voor de cliënt.

Aanmelden bij Dak- en thuislozenonthaal kan door een OCMW of een hulpverleningsorganisatie of door de cliënt of netwerk van de persoon zelf. We brengen de aanmelder op de hoogte van de start van het begeleidingstraject en bekijken samen de gedeelde zorg.

4.2 Begeleiding

Het dak- en thuislozenonthaal verwijst de cliënt door, waarna de begeleiding kan starten. De 8 basisprincipes zijn onze leidraad bij de concrete begeleiding. Deze acties behoren tot de begeleiding binnen Housing First:

- werken aan een vertrouwensrelatie vanuit een neutrale houding;
- zorgen voor regelmatig fysiek contact;
- zoeken naar een duurzame woonst: dat kan via een aanvraag doelgroep pijler 3 bij de woonmaatschappij, via een lokaal bestuur of op de privémarkt;
- ondersteunen van de cliënt bij het installeren in de woning;
- rechtendetectie en -realisatie met specifieke aandacht voor wonen;
- opvolgen van zorgnoden;
- streven naar stabiliteit, waarbij de hulpverlener beschikbaar blijft;
- aansluiten bij begeleidingswensen van de cliënt.

5. Financiering

CAW De Kempen wordt betoelaagd voor Housing First met projectmiddelen van de federale en de Vlaamse overheid en van de Koning Boudewijnstichting. Daarnaast is er inzet in het team door Ter Loke, Cirkant en OCMW Turnhout. Een voltijds equivalent (VTE) heeft 8 lopende begeleidingen. We bieden de mogelijkheid om deze vorm van woonbegeleiding in te kopen momenteel niet aan.

Contacteer CAW De Kempen

Dak- en Thuislozenonthaal

dak-en-thuislozenonthaal@kawdekempen.be - 014 42 84 18

Mieke Mermans - algemeen directeur

mieke.mermans@kawdekempen.be - 0486 07 22 29